

Op- en Nedergank van Stavoren in 6 boeken verdeelt, door

1. Opdragt. Het boek begint bij de Romeinen en eerder, daarna Holland tegen West – Friesland. Op pag. 19 Medenblik enz.
2. Boek 1, 2 en 3. De opgank van Stavoren via Friso, Stavo, de hertogen en daarna de koningen zoals Aldgilles en Redbad, die alle in Stavoren woonden.
3. Boek 4, 5 en 6 de Nedergank van Stavoren. Dit begint in de tijd van Karel de Grote. Toen heersten potestaten over Friesland. De eerste was Magnus Forteman. In dit boek staat ook het verhaal van het vrouwtje. Daarna, in boek 5 de tijd van de Schieringers en Vetkopers. De slag bij Warns en hertog Albrecht. In dit boek worden ook de Hanze, de Oostzeevaart en de Sonttolprivileges genoemd. Boek 6 gaat over de hertogen van Saksen, Alva en Rennenberg. Ook de zwarte Hoop en grote Pier worden genoemd. In Stavoren wordt meester Elco Isbrandi genoemd.

De laatste 4 pagina 's, 196 t/m 199, gaan als volgt:

Dusverre strekte de nedergank van Stavoren, haar laatste en laagste daling was onder Bourgonje, zedert welke tijd Stavoren goeden aanwas en redelijke voorspoed genooten heeft, gelijk in 't kort nog verhaalt sal worden.

In 't selve jaar dat de H. Staten, onder haar stadhouder de Prince van Oranje de stad bekrachtigden, hebben zij deselve alreede aangevangen met een goeden aarden wal opnieuw, en drie dwingers te versien, die in de navolgende tijd opgemaakt zijn: heeft ook in gebouwen en andere fraaye dingen (zint die tijt) weder anwas gekregen en seer toegenomen, gelijk heden te sien is. De stad breijt haar niet seer uijt in de wijdte, maar blyft in de lengte zuyd en noord strekkende met schoone hujsen verciert. Op het west tegen 't geduerig aanvallen van de zeebaren met paalwerk bevestigt, heeft twee havens zijnde ook zuyd en noord, daar de schepen en carvelen bequamenlyk komen en aanlanden konnen. Yeder haven heeft een sluys dienstelyk voor Vriesland om haar overvloed van wateren in zee uijt te werpen, ook om 't oploopende water yut'et lage lant te keeren. Dese zijn kortelyk met de stad van binnen (oogenschynlyk) verbeterd. De Noorderhaven geheelyk verdiept en vergroot, ook met heerlyk paalwerk beset, de stad met nieuwe diepten, bruggen, steenpypen en straten versien. Aan de Noorderhaven heeft een voortreffelyk kasteel gelegen als men nog heden ten dagen aan de gewulften toornen en ringmueren bespeuren kan, gebout van Schenk in 't jaar 1522, uyt de naam van Keyzer Karel V. Hy zijnde stedehouder van Vriesland. Daarna door de raad van zijn vorstelike genade de prins van Oranje, gelijk is verhaalt afgeworpen. Stavoren is van natueren seer sterk, onbequaam om belegert te worden, besloten aan 'et oost met twee meyren of wateren, tusschen welke en de stad vrugtbare weylanden leggen. Heeft aan 't west de zee, binnen de vesten verhouden twee waters de stad bevogtigende, dienstelyk voor de inwoonders. De eene is wyd en de Delft genaamt, zynde met schoone wooningen betimmert welke alreede wederom smaakt de zegen door de zeevaart toegebragt. De konst van varen door de woeste zee kleeft de ingesetenen deser stede nog aan, hunne goederen vertrouwen zij ligtelyk de zee en durven hun have tou en anker overlaten. Sy gewinnen van der jeugt aan het leven te wagen op een hout minder als een voet van de dood zijnde, zijn daarom ervaren zelfs den gantschen aartkloot om te seylen. Hier worde bij Westermans tijden bij de 70 groote schippers gevonden die meest op oosten hun scheepvaart hebben, want se boven anderen volkeren in de Sond genieten het voorregt van eerst vertolt te sullen worden. Sij heeft haar regten en vrijheden gelijk andere steden van Vrieslant. Wort door burgemeesteren, schepenen en raden geregeert, die des woensdaags den regterstoel bekleeden. Stavoren heeft een schoone jaarmarkt, dese wort gehouden op den 5. van wijnmaant, des daags na S. Franciscus, met groote toevloeying van volk. De weekmarkt geschied alle manendaags, op welke 't regt van Hemelum, oudevaart en Noordwolde goeffent wert. De af en aanscheping tot Stavoren door carvelen op Amsterdam en Enkhuysen geschiet dagelyks, somers te agten en 's winters te

negenen, heeft ook binnevragtscheepen op Sneek en andere steden. Die van Stavoren hebben eenige jaren verleen een hoogen nieuwen spitsen tooren gebuowt, dienstelijk tot baaken in zee, voor degenen die uyt 'er Texel ende elders vandaan komen, als getuygen (nevens de dagelyksche ondervindinge). Piere Winsemius in zijn beschryving van Stavoren ende Westerman in zijn aanhang van de Christelyke Zeevaart. Eynde van 't seste boek.